

GÜNDELİK YAŞAMDA İNTERNET VE SOSYAL AĞLARI KULLANIM PRATİKLERİ: KUZEY KIBRIS VAKA İNCELEMESİ

Nuran ÖZE,

Yrd. Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Bölümü
nuran_oze@yahoo.com

ÖZET

İnternet, yeni medya ve sosyal medya son yıllarda sosyal bilimcileri oldukça meşgul eden, üzerine çokça düşünülen konular arasındadır. Teknoloji kullanımının gündelik yaşamla bu denli iç içe geçmiş olması ve teknolojik ağıtlara ve internete ulaşım olanakları olan bireylerin yaşamlarıyla teknolojiyi her geçen gün artarak içselleştirmesi incelemeye değer ve özgün konulardır. Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs'ta yaşam süren insanların gündelik yaşamda internet ve sosyal ağları kullanım pratikleri; kullanım sıklığı, kullanım amaçları, kullanılan sosyal medya ve ücretsiz haberleşme ağları, sosyal medyada görünürlük düzeyleri, akış ve olaylar karşısında tepkilerini yansıtan düzeyleri, sosyal medyadan yeni medya takibi incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu incelemeler yapılırken teknoloji kullanımında kuşaklar arası farklılıklar/benzerlikler anlaşılmaya çalışılmıştır. Kuzey Kıbrıs Devlet Planlama Örgütü (DPÖ)'nün bu konularla ilgili araştırmaları olmamasından ve ülkede bulunun birkaç araştırma şirketinin daha çok seçim dönemlerinde kamuoyu yoklaması yapmak üzere faaliyet göstermesinden dolayı veri tabanı açısından çok fakirdir. Bu sebepten ötürü çalışma kapsamında resmi verilere dayanmak pek mümkün değildir. Bu, çalışma açısından bir yandan zayıf yön olarak nitelendirilebilir iken, diğer yandan bu çalışmayı ve konuyla ilgili araştırmayı özgün kılmaktadır. İhtiyaç olunan verileri elde etmek için Kuzey Kıbrıs'ta yaşam süren bireylerin internet ve sosyal ağları kullanımı hakkında bilgi edinmek üzere anket hazırlanmıştır. Bu anket yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak 118 kişiye uyarlanmıştır. Örneklem rasgele seçilmiştir. Yüz yüze anket araştırma sonuçları SPSS 21 aracılığıyla kodlanmıştır. Sonuçlar nicelik ve nitelik olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada Kuzey Kıbrıs'ta yaşam süren farklı yaş gruplarından bireylerin gündelik yaşamlarında internet, sosyal medya ve yeni medyayı sıklıkla kullandıkları ve bunun gündelik yaşam pratiklerini değiştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca Kuzey Kıbrıs'ta farklı kuşakların sosyal medyayı kullanım amacı ve kullandıkları sosyal medya mecraları değişiklik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Gündelik Yaşam, Kuşak, İnternet, Sosyal Medya, Kuzey Kıbrıs

INTERNET AND SOCIAL NETWORK USAGE PATTERNS IN DAILY LIFE PRACTICES: NORTH CYPRUS CASE STUDY REVIEW

ABSTRACT

Social scientists are quite busy on issues of the internet, new media and social media in recent years and they are working lot on the topic which is widely spoken. The use of technology is intertwined a lot with the everyday life and intertwinedness of technological developments by individuals who have access to technological developments and internet is an original and an issue worth to examine. In this study aim is to investigate the internet and social networks usage patterns in everyday lives on the people who lives in Northern Cyprus; frequency of use, purpose of usage, usage patterns of social media and usage patterns of free communication networks, the level of visibility in social media, flow and

incident response across levels of reflection and level of new media monitoring via social media is studied on Intergenerational differences / similarities will be studied while the investigation of technology usage patterns. Neither Northern Cyprus State Planning Organization (DPÖ) nor other research companies haven't got any researches upon these issues. Private research companies conduct researches only in election periods, therefore the country is very poor in terms of databases. Because of that it is unlikely to rely on official data in this study. On the one hand, lack of database can be regarded as weaknesses in terms of work, however on the other hand, this can be made the study and research unique on this subject. In order to obtain the data that is required is prepared questionnaire upon the use of internet and social networks to the individuals who lives in Northern Cyprus. This survey has been adapted to 118 people using face to face interviews. The sample was randomly selected. Face-to-face survey results are encoded via SPSS 21. The results were evaluated both quantitatively and qualitatively. Individuals often use social media and new media in everyday life practices, individuals in of different age groups have affected by social media and by the new media in North Cyprus, the study reached the conclusion that change the practice of everyday life thereof. Also the usage of social media channel sand the purpose of social media usage vary among the different generations in North Cyprus

Keywords: *Everydayl Life, Generation, Internet, Social Media, North Cyprus*

GİRİŞ

Her yeni teknolojik değişim; teknolojinin ulaşılabilirliği ve kullanım olanaklarının mümkün olduğu ülke veya bölgelerde sosyo-kültürel yapıyı derinden etkileme potansiyeline sahiptir. Sosyo-kültürel yapının yansıma alanı olan gündelik yaşam pratikleri de, teknolojik değişimlerin etkisinin sosyolojik olarak izlenebileceği mecralardır. Kişisel bilgisayarların gelişip yaygınlaşması ile internet kullanımının yayılımı, akıllı telefonların icadı, internet ve teknolojik olanakların mümkün olduğu mekan ve durumlarda web ağlarına sürekli bağlı olmayı gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Değişik ilgi alanlarına yönelik uygulamalarla karşımıza çıkan internet mecraları artık hayata dair her alana hitap etme yolundadır. Kullanım kolaylığı, uygun maliyet, kullanım açısından zaman-mekan kavramını önemsiz kılması, internetin göreceli bir özgürlük alanı sağlaması bireylere cazip gelmektedir. Tam da Kranzberg'in (1986: 546) dediği gibi, teknoloji ne iyi ne kötü ne de nötrdür... Teknolojinin toplumsal evrenle öyle bir ilişkisi vardır ki, teknik gelişmeler kendi araç ve etkinliklerinin varoluş amaçlarının çok daha ötesine geçen çevresel, toplumsal ve insani sonuçlara neden olur.

Günümüzde en etkili iletişim aracı olarak görülen interneti toplumsal süreçlerden bağımsız düşünmek olanaksızdır. Çünkü internet web 2.0 tabanlı hale geldiğinden beri kullanıcılarından beslenen ve kendini yeniden yapılandıran bir hal almıştır. Her internet kullanıcısı ve her sosyal medya kullanıcısı kendi içeriğini oluşturma potansiyeline sahiptir. İnternet ortamında oluşturulan her içerik, ziyaret edilen her web sayfası, tıklanan her bağlantı, paylaşılan her fikir/düşünce, paylaşılan her fotoğraf veya yorum, yapılan her beğeni, içeriği çeşitlendiren, zenginleştiren ve besleyen bir unsurdur. Holmes'un da dediği gibi internet, bireyi teknoloji ile tek başına bırakan bir yalnız deneyim ortamı olmaktan ziyade, bir ortaklığın deneyimlendiği dünyadır (Holmes'tan aktaran Timisi, 2005:91). Sanal gerçeklik bir benzeşim ortamı, gerçekliği olmayan bir gerçekken, siber-uzam gerçekliğinin farklı bir tarzda deneyimlendiği toplumsal bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır. Timisi (2005: 91-93), interneti ekonomi-politik yeniden yapılanmanın kültürel yeniden yapılanma araçlarından biri olarak değerlendirmektedir.

Subaşı (2005:107-108) ise internetin, bir yandan yaşantıyı kolaylaştırmasına ilişkin umutları beslediğini öte yandan da hayatın sönmeyeceğine ilişkin kaygılara yer verdiğine ve gündelik hayatın örgütlenmesinde internet dolayısıyla gerçekleşen toplumsal etkileşim daha ağırlıklı bir yere oturduğuna değinmektedir. Subaşı (2005:110), sanal gerçekliği, fiziksel ve toplumsal bağlantılardan yabancılaşmanın post modern durumuna verilen mükemmelleştirilmiş bir teknolojik tepki olarak görmektedir. Timisi (2005:101) ise internetin yaygınlığı ve sınır tanımazlığı üzerine; verili fiziksel coğrafyaların zorunlu aidiyetlerinin yerine internet

bireylerin kendilerinin seçtikleri topluluklara ilişkin gönüllü bağlarını yansıttığını vurgular. Bu yolla bireyin bir topluluğa ait olmaktan çıkıp topluluğu kendisine ait kıldığını dile getirir. Maria Bakardjieva'nın deyişiyle, bu toplumsallaşma biçimi *hareketsiz toplumsallaşmadır*, diğer bir deyişle, kullanıcının sanal uzamdaki toplumsal ilişkilerini gerçek yaşamdan bildiği ve güvenilir bulunduğu toplumsal ağlar üzerinden yeniden kurması veya geliştirmesidir (2003'den aktaran Binark, 2007:23). Van Dijk ise, yeni medya kavramsallaştırısıyla, geleneksel medyadan (gazete, radyo, televizyon, sinema) farklı olarak, dijital kodlama sistemine temellenen, iletişim sürecinin aktörleri arasında eş anlı ve çok yoğun kapasitede, yüksek hızda karşılıklı ve çok katmanlı etkileşimin gerçekleştiği multimedya biçimselliğine sahip iletişim araçlarını kasteder (van Dijk'tan aktaran Binark, 2007a:5).

Özellikle, internet, sosyal medya ve yeni medya kullanımı günlük yaşam pratiklerinin değişim sürecinde etkili olmuştur. İnternet, sosyal medya ve yeni medya sadece bireyler arasındaki sosyalleşme pratiğini değiştirmekle kalmamakta, tüketim alışkanlıkları; yaşam tarzları; bilgi edinme yolları; ve geleneksel medya karşısında yeni medya kullanımı gibi birçok alanda değişiklik yaşanmasına sebep olmaktadır. İnternet, sosyal medya ve yeni medya bir yandan bireyleri özgürleştirirken, diğer yandan da atılan her adımı kayıt altına alarak gözetim altında tutmaktadır.

Kıbrıs yüzyıllardır birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Akdeniz'in ortasında bir adadır. Kıbrıslılar genel olarak çok kültürlü bir toplum özelliği göstermektedir. 1983 yılında ilan edilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından tanınmamaktadır. Bu durum, ekonomik ve politik olarak Kuzey Kıbrıs'ın tüm dünyadan izolasyonuna neden olmaktadır. Kıbrıs'ta sürekli yaşayan bireyler sosyo-kültürel alanda bireysel olarak bu izolasyonları kırmaya çalışmaktadır. Teknoloji, Kuzey Kıbrıs'ta sosyal anlamdaki sıkışmışlığı aşmak için kullanılan araçlardan birisidir. Teknolojiye ulaşılabilirlik 'etraf' diye adlandırılabilir çoklu anlam taşıyan yakın çevremizdeki ve dünyadaki gelişmeleri yakalamak için fırsat sunmaktadır. Dünya genelinde teknolojik yeniliklere erişebilirlik her bireye eşit mesafede değildir. Genellikle Kuzey Kıbrıs'ta yaşam süren bireyler teknolojik gelişmelere ulaşmak için yeterli mali güce sahiptir. Bazı bölgelerde teknik altyapı yetersizliği (ADSL hattı olmaması veya baz istasyonu olmaması) nedeniyle internet erişiminde sıkıntılar yaşanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan toplumun internet, sosyal medya ve yeni medyayı gündelik hayat pratiklerindeki yerini ve etkisini araştırmaktır. Çalışmada, internet, sosyal medya ve yeni medya kullanım alışkanlıkları saha araştırması yöntemi kullanılarak, farklı yaş gruplarındaki insanlar analiz edilmiştir. Yüz yüze saha araştırması yöntemi Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan 118 kişiye uygulanmıştır. Veriler SPSS 21 analiz programı içine işlenmiş; kantitatif sonuçlar tablolar ve grafiklere dönüştürülmüştür. Tablo ve grafikler niteliksel sonuçları ortaya çıkarmak için kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanlar, yaş kategorilerine göre; tercih ettikleri iletişim kanalları; sosyal medya kullanım sıklığı; tercih ettikleri sosyal medya alanı adı; sosyal medya kullanım amacı / amaçları; Yeni medyada yayınlanan haberlerde tutumları; tutumların, aktif, pasif vb. ölçümler incelenmiştir. Bu çalışma 'internet sosyal medya ve yeni medya' gündelik yaşam pratikleri içinde kullanımı ve Kuzey Kıbrıs'taki kültürel yansımalarını anlamaya çalışmaktadır.

1. KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Kültürel farklılıklar insanların düşünce yapılarını şekillendirir. (...) Michigan Üniversitesi'ndeki psikologlar algımızın kültürel arka planımızla şekillendiğini belirtirler. Doğulular-batılılar, Amerikanlar-Asyalılar üzerinde araştırmalar yapan Nisbett ve çalışma arkadaşları farklı kültürlerden bireylerin sadece farklı şeyler üzerine düşünmediklerini, ama farklı düşündüklerini keşfetmişlerdir (Goode, 2010). Prensky (2001b) ise bireylerin içinde büyüdükleri çevre ve kültürün düşünme süreçlerini etkilediğini hatta düşünme süreçlerinin çoğu kısmının karar vereni olduğunu iddia etmektedir. Prensky'ye (2001b) göre bilgisayarla büyüyen çocuklar 'geriye kalan herkesten farklı düşünüyorlar'. Zihinleri hipermetinsel bir şekilde oluşmaktadır. Gençlerin bilgisayar başındayken beyinlerinin farklı bir yönünü kullandıklarını tahmin etmekte ve beyinlerinin kesinlikle fiziksel olarak farklı olduğuna inanmaktadır. Prensky(2001a), dijital dünyada doğmamış ama hayatlarımızın bir noktasında yeni teknolojilerden oldukça etkilenmiş ve pek çok unsurlarından yararlanmakta olan bizlerin, çocuklarla kıyasla her zaman 'Dijital Göçmenler' olacağını söylemektedir. Prensky (2001a), dijital göçmenlerin, dijital yerlilere nazaran becerilerinin çok zayıf olduğuna,